

Аналіз сучасного стану готельного бізнесу в Харківському регіоні

Радіонова О.М.

кандидат економічних наук,
доцент кафедри туризму і готельного господарства
Харківського національного університету міського господарства
імені О.М. Бекетова

Тімакова Г.В.

студентка
Харківського національного університету міського господарства
імені О.М. Бекетова

У статті проаналізовано сучасний стан готельного бізнесу в Харківському регіоні. Виявлено основні проблеми та регіональні особливості. Запропоновано шляхи їх подолання та зроблено висновок про необхідність комплексного підходу для набуття позитивних тенденцій у розвитку готельного господарства регіону.

Ключові слова: готельний бізнес, Харківський регіон, готель, аналогічні засоби розміщення, аналіз, сучасний стан готельного господарства.

Радионова О.Н., Тимакова А.В. АНАЛИЗ СОВРЕМЕННОГО СОСТОЯНИЯ ГОСТИНИЧНОГО БИЗНЕСА В ХАРЬКОВСКОМ РЕГИОНЕ

В статье проанализировано современное состояние гостиничного бизнеса в Харьковском регионе. Выявлены основные проблемы и региональные особенности. Предложены пути их преодоления и сделан вывод о необходимости комплексного подхода для получения положительных тенденций в развитии гостиничного хозяйства региона.

Ключевые слова: гостиничный бизнес, Харьковский регион, отель, аналогичные средства размещения, анализ, современное состояние гостиничного хозяйства.

Radionova O.M., Timakova H.V. ANALYSIS OF THE CONTEMPORARY STATE OF THE HOTEL BUSINESS OF KHARKIV REGION

The article analyzes the modern state of hotel business in the Kharkiv region. The main problems and regional features are revealed. The ways of overcoming them are suggested and the conclusion is made about the necessity of an integrated approach for gaining positive trends in the development of hotel industry in the region.

Keywords: hotel business, Kharkiv region, hotel, similar means of accommodation, analysis, modern state of hotel industry.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Сьогодні готельний бізнес України у цілому та Харківського регіону зокрема знаходиться в складному становищі та має низку проблем. Вивчення цих явищ, пошук факторів, що впливають на стан готельного бізнесу, та пошук шляхів поліпшення стану є дуже актуальними в сучасних умовах.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Велика кількість учених різних напрямів наукової діяльності переймалася проблемами та можливими шляхами розвитку готельного господарства, серед них: О.В. Борисова [2], Т.Л. Керанчук [6], А.А. Патерова [11], І.М. Писаревський [12], І.Б. Андренко [12, с. 229–261], Л.В. Оболенцева [12, с. 18–38], Г.Я. Круль [7], Т.О. Марцин, Т.В. Бурак [8], Н.И. Басюркіна [1]. Роботи цих авторів присвячені теоретичним

та практичним методам вивчення сучасного стану, історичних засад існування, економічних аспектів, управлінської діяльності, інвестиційного клімату та розробленню стратегій щодо розвитку індустрії гостинності. Однак саме сучасний стан готельного бізнесу Харківського регіону потребує більш детального аналізу.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є аналіз основних проблем сучасного стану готельного господарства в Харківському регіоні.

Виклад основного матеріалу дослідження. В останні роки в Харківському регіоні кількість готелів та аналогічних засобів розміщення має тенденцію до спаду (рис. 1, 2). Аналіз показав, що в 2013 р. їх кількість становила 130, у 2014 р. – 125, у 2015 р. – 123, у 2016 р. – 108. Окремо потрібно сказати, що

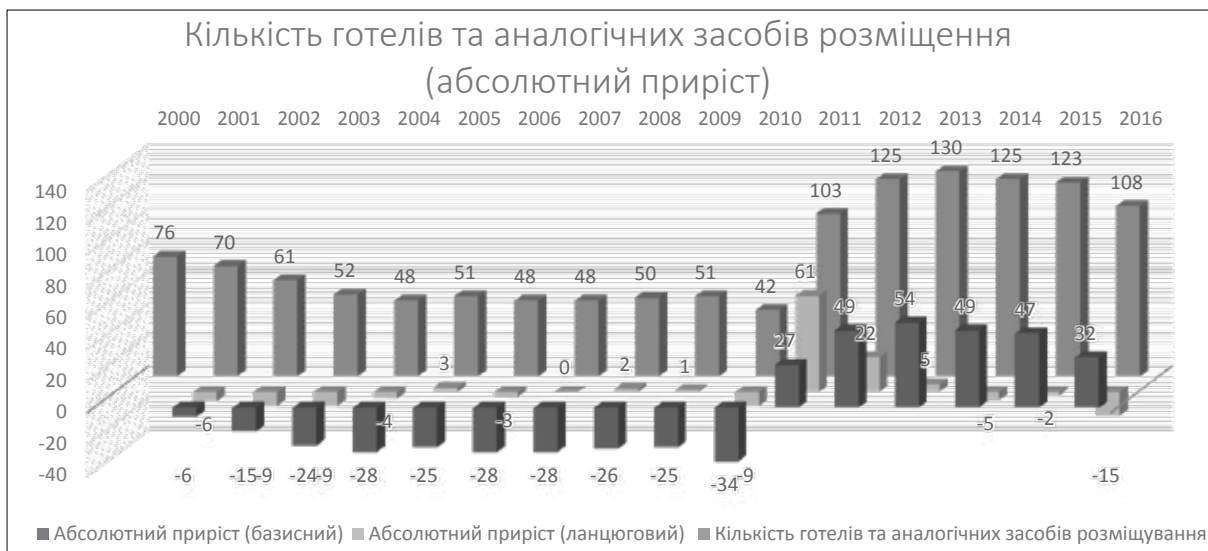

Рис. 1. Кількість готелів та аналогічних засобів розміщення в Харківському регіоні, од. (2000–2016 рр.) [9]

Рис. 3. Темпи росту кількості готелів та аналогічних засобів розміщення в Харківському регіоні (2000–2016 рр.)

в 2011 р. спостерігається різке підвищення кількості готелів (+145% відносно 2010 р. та +35,5% відносно 2000 р.), яке повільно продовжується протягом 2012 р. (+21,4% відносно 2011р.) та в 2013 р. майже зупиняється (+4% відносно 2012 р.). Причиною цього явища було проведення в місті чемпіонату з футболу «Євро-2012». А з 2014 р. з'являється тенденція до спаду. Темпи росту та абсолютний приріст показані на рис. 1, 2.

Окрім кількісних показників, є ще й якісні. Із цього погляду в готельному господарстві регіону нині існує багато проблем, таких як:

- наявність низької частки готелів, які пройшли атестування: більшість готелів Харківщини не відповідає або неповністю відповідає стандартам і вимогам ДСТУ 4269:2003 («Послуги туристичні. Класифікація готелів») та вважає за краще офіційно не мати «зірок»;

- недосконала матеріально-технічна база: деякі засоби розміщення працюють із радянських часів і мають застарілу матеріально-технічну базу та структуру номерів, що не відповідає сучасним умовам і потребам;

- недостатня інтеграція сучасних маркетингових та інформаційних систем й інновацій: це явище здебільшого виникає від небажання вкладати «зайві гроші» і вивчати щось нове;

- низький рівень завантаження, який не сягає порогу в 20% (табл. 1).

Рівень завантаження готелів та аналогічних засобів розміщення в Харківському регіоні, наведений у табл. 1, розрахований за формулою:

$$P_3 = \frac{K_m * T}{K_p}, \tag{1}$$

де P_3 – рівень завантаження;
 K_m – кількість місць у засобах розміщення;

T – період часу (рік);

Kp – кількість розміщених.

Утім, якщо розглядати тенденції рівня завантаження по роках, то помітно, що, сягнувши негативного максимуму в 2014 р., спостерігається повільне збільшення на тлі зменшення кількості готелів, яке його й зумовлює. Графічне зображення представлено на рис. 4 [9].

За період 2011–2016 рр. спостерігається тенденція до спаду й у потужності туристичних потоків, на яку позитивно відбилася знову ж таки проведення в місті чемпіонату Європи з футболу в 2012 р. Частка іноземних туристів після 2012 р. зменшилася до мінімуму (у 2013 р. – майже втричі, до 591 осіб, у 2014 р. – 0 осіб, у 2015 р. – 6 осіб, у 2016 р. – 1 особа) [9], що також має негативний вплив на стан розвитку готельного бізнесу (рис. 5).

Станом на 2016 р. частка підприємств тимчасового розміщування й організації харчування в Харківському регіоні становила 4,26% на ринку України (рис. 6а), туристичних потоків – 1,59% (рис. 6б), обсяг реалізованих послуг – 2,53% (рис. 6в), що також є дуже низькими показниками.

Всі наведені вище фактори зумовили економічні показники готельного бізнесу регіону. Так, за офіційними даними Головного управління статистики в Харківській області, протягом 2016 р. здійснювало діяльність 417 підприємств тимчасового розміщування й організації харчування [9], на яких працювало понад 6,5 тис. осіб [9]. Незважаючи на обсяг реалізованих послуг даного сектору, який становив 952,5 млн. грн. [9] та 76,1% підприємств, що отримало позитивний фінансовий результат до оподаткування за підсумками року [9], готельний бізнес Харківщини показав негативний рівень рентабельності, тобто збитковості, зі значенням -7,4% [9].

Висновки з цього дослідження. Таким чином, виходячи з виявлених проблем сучасного стану готельного бізнесу Харківського регіону, необхідно:

– вдосконалити нормативно-правову базу на регіональному рівні та на рівні держави – потрібно розробити пакет законодавчих документів, що:

а) будуть визначати та регламентувати роль і місце готельного бізнесу в економічній та правовій сферах;

Рис. 4. Показники кількості готелів і аналогічних засобів розміщування та рівні їх завантаження в Харківському регіоні (2011–2016 рр.)

Таблиця 1

Показники рівня завантаження готелів та аналогічних засобів розміщення в Харківському регіоні (2011–2016 рр.) [9]

Роки	Кількість місць у готелях та аналогічних засобах розміщування, од.	Кількість розміщених, осіб	Рівень завантаження, %
2011	4788	299613	17,1
2012	5626	301361	14,6
2013	5969	321018	14,7
2014	5759	258815	12,3
2015	5559	255024	12,6
2016	5381	268793	13,6

Рис. 5. Кількісні показники туристичних потоків у Харківському регіоні, 2011–2016 рр. [9]

Рис. 6. Показники частки Харківського регіону в розрізі загальнодержавних показників

Джерело: складено на основі [9; 10]

б) наблизять національні державні стандарти до рівня світових;

в) спростять процедуру отримання категорії, але категорійність має бути обов'язковою;

– реорганізувати, провести реконструкцію та модернізацію старих засобів розміщення: це зіграє не останню роль у підвищенні привабливості не тільки самих готелів, а й готельної сфери Харківщини у цілому, що, своєю чергою, допоможе у залученні клієнтів та інвесторів;

– поширити інтеграцію сучасних інформаційних та маркетингових систем;

– залучити інвесторів, у тому числі й іноземних, та виділити кошти на розвиток готельного бізнесу. У 2013–2016 рр. Харківський регіон має стабільний рівень кредитного рейтингу uaA+, тобто високу кредитоспроможність порівняно з іншими містами України, але чутливий до впливу несприятливих комерційних, фінансових та економічних умов; при цьому в 2016 р. місту

був присвоєний рівень invAA інвестиційної привабливості (відмінна інвестиційна привабливість з певною чутливістю до інвестиційних ризиків) [4], протягом 2015 р. – першого кварталу 2016 р. до міста було залучено близько 141,5 млн. дол. США іноземних інвестицій, але кошти були розподілені між іншими галузями [3];

– виділити гранти на введення інновацій;

– залучити національні та іноземні готельні мережі до готельного бізнесу Харківського регіону.

Доцільно також законодавче регулювання кількості готелів на регіональному рівні, враховуючи їх категорійність та місткість і потужність туристичних потоків регіону.

Для набуття позитивних тенденцій у розвитку готельного господарства Харківського регіону необхідний комплексний підхід, оскільки вирішення однієї з наявних проблем не дасть потужного розвитку готельного бізнесу регіону.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Басюркіна Н.Й. Проблеми розвитку і особливості державного регулювання готельно-ресторанного бізнесу в Україні. Матеріали IV міжнародної науково-практичної конференції «Економічні та соціальні аспекти розвитку України на початку XXI століття» (Одеса, 5–8 жовтня 2016 р.). Одеса: ОНАХТ, 2016. С. 85–92.
2. Борисова О.В. Тенденції розвитку готельно-ресторанного бізнесу в Україні. Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг. 2012. Вип. 1(2). С. 331–338.
3. Грецька-Миргородська В. Харків – Smart City; Управління інвестиційного розвитку та іміджевих проєктів Харківської міської ради. URL: <http://invest.kh.ua/ua/kharkiv-strategy-success/image-projects/924-kharkiv-smartcity>.
4. Звіт КНКВ 01-02 up. Про оновлення кредитного рейтингу та визначення рейтингу інвестиційної привабливості м. Харків / Національне уповноважене рейтингове агентство IBI Rating Agency. 04.07.2016. URL: http://invest.kh.ua/images/Report_CR_INV_%D0%86%D0%92%D0%86_KHKV_002.pdf.
5. Инвестиционный климат Харькова: пока регион в числе отстающих / Mykharkov.info. 27.03.2017. URL: <https://mykharkov.info/news/investitsionnyj-klimat-harkova-poka-region-v-chisle-otstayushhih-91831.html>.
6. Керанчук Т.Л. Сучасний стан та проблеми розвитку підприємств готельного і ресторанного бізнесу. Вісник Запорізького національного університету. 2013. № 4(20). С. 34–42.
7. Круль Г.Я. Основи готельної справи: навч. посіб. К.: Центр навчальної літератури, 2011. 368 с.
8. Марцин Т.О., Бурак Т.В. Проблеми та перспективи розвитку готельного господарства України. Матеріали міжнародної науково-практичної конференції. К.: КНТЕУ, 2014. 391 с.
9. Офіційний сайт Головного управління статистики у Харківській області. URL: <http://kh.ukrstat.gov.ua>.
10. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
11. Патерова А.А. Гостиничный рынок Украины: проблемы и перспективы развития. Матеріали III міжнародної науково-практичної конференції «Індустрія гостинності в країнах Європи» (Сімферополь, 4–6 грудня 2009 р.). Сімферополь: ВіТроПринт, 2009. С. 171–174.
12. Туризм і місто: досвід, проблеми та перспективи: монографія / За заг. ред. І.М. Писаревського; Харк. нац. акад. міськ. госп-ва. Х.: ХНАМГ, 2011. 284 с.

REFERENCES:

1. Basiurkina N. Y. (2016) Problemy rozvytku i osoblyvosti derzhavnoho rehuliuвання hotelno-restorannoho biznesu v Ukraini [Problems of development and features of state regulation of hotel and restaurant business in Ukraine]. Proceedings of the IV mizhnarodna naukovo-praktychna konferentsiia "Ekonomichni ta sotsialni aspekty rozvytku Ukrainy na pochatku XXI stolittia" [Economic and Social Aspects of Ukraine's Development at the Beginning of the XXI Century] (Ukraine, Odesa, October 5-8 2016). ONAKhT, pp. 85-92;
2. Borysova O. V. (2012) Tendentsii rozvytku hotelno-restorannoho biznesu v Ukraini [Trends in the development of hotel and restaurant business in Ukraine]. Ekonomichna stratehiia i perspektyvy rozvytku sfery torhivli ta posluh [Trends in the development of hotel and restaurant business in Ukraine]. vol. 1(2), pp. 331-338;
3. Hretska-Myrhorodska V. Kharkiv – Smart City. Upravlinnia investytsiinoho rozvytku ta imidzhevnykh proektiv Kharkivskoi miskoi rady [Department of investment development and image projects of the Kharkiv City Council]. Available at: <http://invest.kh.ua/ua/kharkiv-strategy-success/image-projects/924-kharkiv-smartcity> (accessed 10 December 2017);
4. Zvit KHKV 01-02 up. Pro onovlennia kredytnoho reitynhu ta vyznachennia reitynhu investytsiinoi pryvablyvosti m. Kharkiv. Natsionalne upovnovazhene reitynhove ahentstvo IBI Rating Agency [KHKV Report 01-02 up About updating the credit rating and determining the investment attractiveness rating of the Kharkiv City. National Authorized Rating Agency IBI Rating Agency.]. 07.04.2016. Available at: http://invest.kh.ua/images/Report_CR_INV_%D0%86%D0%92%D0%86_KHKV_002.pdf (accessed 10 December 2017);
5. Investitsionny klimat Khar'kova: poka region v chisle otstayushchikh [Investment climate of Kharkiv: while the region is among the laggards]. Mykharkov.info 03.27.2017. Available at: <https://mykharkov.info/news/investitsionnyj-klimat-harkova-poka-region-v-chisle-otstayushhih-91831.html> (accessed 10 December 2017);
6. Keranchuk T. L. (2013) Suchasnyi stan ta problemy rozvytku pidprijemstv hotelnoho i restorannoho biznesu [Contemporary state and problems of hotel and restaurant business development]. Proceedings of the Visnyk Zaporizkoho natsionalnogo universytetu : zbirnyk naukovykh prats. no. 4(20), pp. 34-42;
7. Krul H. Ya. (2011) Osnovy hotelnoi spravy [Basics of the hotel business]. Tsentri navchalnoi literatury, pp. 368 (in Ukrainian);
8. Martsyn T. O., Burak T. V. (2014) Problemy ta perspektyvy rozvytku hotelnoho hospodarstva Ukrainy [Problems and prospects of the hotel industry in Ukraine]. Proceedings of the mizhnarodna naukovo-praktychna konferentsiia. KNTEU, P. 391;

9. Ofitsiynyi sait Holovnoho upravlinnia statystyky u Kharkivskii oblasti [Official site of the Main Department of Statistics in the Kharkiv region]. Available at: <http://kh.ukrstat.gov.ua> (accessed 10 December 2017);
10. Ofitsiynyi sait Derzhavnoi sluzhby statystyky Ukrainy [Official site of the State Statistics Service of Ukraine]. Available at: <http://www.ukrstat.gov.ua> (accessed 10 December 2017);
11. Paterova A. A. (2009) Gostinichnyy rynek Ukrainy: problemy i perspektivy rozvitiya [Hotel market of Ukraine: problems and prospects of development]. / Proceedings of the III mizhnarodna naukovo-praktichna konferentsiia "Industriia hostynnosti v krainakh Yevropy" [Hospitality industry in Europe], (December 4-6 2009. Simferopol'). ViTroPrint, pp. 171-174;
12. Turyzm i misto: dosvid, problemy ta perspektivy : monohrafiia [Tourism and the city: experience, problems and perspectives: monograph].) (eds. I. M. Pysarevskiy) Kharkiv KNUME, 2011, P. 284.